אגרות הראי"ה - כרך ד' - אגרת אל

תמצית האגרת

תאריך ומקום: א' אייר תר"פ

נמען: דברים בחגיגת הלאומיים (אחרי החלטת סן רמו)

'טרף נתן ליראיו' ו'כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים' (תהלים קיא) - באותו יום ראינו את שני ההפכים: מצב ישראל בגולה חשוך, ומכנף הארץ באה בשורה גדולה. 'ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי' - מי שמכיר את המקור הראשון רואה בצוררים ובמיטיבים רק כלים בידי ה'. אין לכפור בטובת הפועלים, אבל 'טוב לחסות בה''. לא 'התקוה' וקריאות הידד ויין כרמל יבנו את הבית, אלא 'יזכור לעולם בריתו' - התורה והמצוות; הארץ שלנו מכוח ברית בין הבתרים, לא מכוח כיבוש או היסטוריה.

עיקרי הדברים

- שני ההפכים.
- המקור הראשון.
- הכרת טובה וחסות בה'.
- הברית - יסוד הבעלות על הארץ.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

דברים אחדים בשעת החגיגה של הלאומיים, ביום א' אייר תר"פ[1] אחרי הסכמות הממלכות כסא ע"ד[2] ארה"ק[3]. [ועידת סן רמו, באייר תר"פ (אפריל 1920), שבה החליטו מעצמות ההסכמה להטיל על בריטניה את המנדט על ארץ ישראל, ולכלול בו את הצהרת בלפור]

תהלים קיא: "טרף נ"ל י"ל[4] בריתו. כ"מ[5] הגיד לעמו ל"ל נחלת גוים" ["טרף נתן ליראיו, יזכור לעולם בריתו. כח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם נחלת גוים" (תהלים קיא, ה-ו)] כמה גדול המרחק בין שני המאמרים האלה הסמוכים זל"ז[6]!

הראשון כמה צנוע הוא! כלום הוא מבקש אלא לחם לאכול - "טרף ליראיו", דבר שאין מונעים משום בריה. והשני כבר מתהלך בגדולות, שנעוף אל "נחלת גויים"! ואמנם את שני ההפכים האלה בפרק א' - בעיננו ראינו היום הזה: לא הי'[7] ימים רעים לישראל, ברב ארצות פזורים כבזמן הזה: מצבנו בקרב עמים רבים - חשך ישופנו, השמים מעל ראשינו הולכים ומתקדרים, אנו למכים, חיינו למרמס, כבודנו לכלימה, רכושנו לבוזזים, עד שבאמת גם טרף לחם חוקנו יום יום צריך לזכירת ברית מיוחדה, צריך לרחמים מרובים, עמוד בנס (ובפרט ליראיו, המפונקים בבחירת האמצעים לפרנסת יומם, שאינם טורפים טרפם בידיהם, שאינם

---

1 תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)

2 ע"ד - על דבר

3 ארה"ק - ארץ הקודש

4 י"ל - יש לומר

5 כ"מ - כל מקום / כל מה (ש...)

6 זל"ז - זה לזה

7 הי' - היה

חוטפים ברצונם, אלא מצפים שהטרף "ינתן" להם מן השמים -) ובה בשעה מכנף ארץ רחוקה גדולות שמענו "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נ"ג", אכן זרח בחשך אור לישרים! מי האמין לשמעתנו!. כתוב ויפול יוסף על צואר בנימין ויבך, [בראשית מה, יד] במדרש: "כשם שלא פייס את אחיו אלא בבכי כך לע"ל[8] אין ישראל נגאלין אלא בבכי" האמנם מי פעל כל זאת? בכתובים אחרי שבמזמורי הלל נמצא מענה מספיק לשאלה זו: "ד', ל ל"א לי בעוזרי וא"א[9] בשונאי, טוב לחסות בד'". ["ה' לי לא אירא... ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי. טוב לחסות בה'" (תהלים קיח, ו-ח)] בביאור דברים אלו כבר מלתי אמורה מאז וכאן אבאר:

הנה נא ידענו שאם יפל איש בעלילה ועלה לגרדום לידון, אז יחבל תחבולות שונות ויבקש לו פרקליטים ומליצים שונים, כדי להפיס דעתו של השופט אשר בו גורלו תלוי, ויש אשר ישתמש לזה בדרכים רחוקות, ע"י[10] כחו וכח כחו, ובלבד שתגיע הסניגוריא שלו עד כסא השופט, וכל זה אינו אלא כ"ז[11] שאינו מכיר את המקור הראשון, או שאין לו דרך להגיע אליו ישר. אבל בודאי שמיד כשיתפתח לו איזו פתח שער להגיע אל המקור הראשון, אז יאמר בלבו למה לי רוב המתוכים ומרבית השתדלנים, הלא טוב לי לפנות לכל לראש אל מי שממנו משפטו יצא. - אחים חביבים! מי כעמנו ישראל למוד בנסיונות מקורות דורותינו, כי שוא יעמלו הבונים ["אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו" (תהלים קכז, א)] כ"ז אשר ד' לא יבנה וגם להיפך - לשוא יפריעו הסנבלטים [מתנגדי הבנייה, כסנבלט החורוני שניסה לעכב את בניין חומות ירושלים (נחמיה ב-ד)] והדיאמאנדים'א - אם אך יהי ד' אתנו. ואולי זוהי מה אמר דוד: ד' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי לא אירא - פתח ד' את עיני להכיר את מקור הראשון שממנו תצאנה עבורי הרעות והטוב, ואדע כבר כי צוררי, אשר מפניהם יראתי, אינם אלא כלי זעם בידיו של הקב"ה[12], ומיטיבי אשר לעזרתם צפיתי אינם אלא מלאכים עושי דברו, עד כי ד' לי בעוזרי (בעוזרי לא אראה אדם אך א-ל וככה ג"כ[13] אני אראה טרף נתן לעמו ליראיו יזכור לעולם בריתו.

כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים". ד' לי לא אירא. בשונאי - (ולא אראה שונא לפני רק שבט אפו של הקב"ה) א"כ[14] הלא אשיב אל לבי ל"ל רוב המתוכים והאמצעים, אשובה אלכה לי קודם כל אל המקור הראשון הלא טוב טוב לי קודם כל לחסות בד'. שהוא הוא הגואל האמתי והוא הוא התומך גורלי, - חביבי! אין ערך לגדלה של השעה הזאת, אשר.זה אלפי שנים כל עיני בית ישראל מיחל לה. למרות כל הצרות הרבות והרעות אשר עברו עלינו במשך כל ימי נדודינו, מצאה השעה הגדולה הזאת את עם ישראל, אם כי נדכה ושחוח בחומר, אבל רובו ככולו איתן ורענן עדיין ברוח במצבו המוסרי: עוד רד עם א-ל ["ויהודה עוד רד עם א-ל ועם קדושים נאמן" (הושע יב, א)] וגם יראתו נאמן. חלילה לנו להיות כפויי טובה לכל פועלי האמונה אשר בהשתדלותם ובחרף נפשם עזרו להביאנו עד הלום.

אבל בה בשעה מכירים אנו בהכרה ברורה כי לא המה, אך האלהים הרועה אותנו מעודנו, הוא עשה לנו היום את התשועה הגדולה הזאת, והמה אך כלי חפץ היו בידו אברך. ואם ד' לי בעוזרי, אם בעוזרי אראה לכל לראש את ד' לבדו, - הלא טוב טוב לנו קודם כל לחסות בד', לשאת עינינו ולבנו אל המקור הראשון שממנו יפתח לנו מעין הישועה. ואחרי כל רחשי התודה אשר ירחש לבנו אל שליחיו עושי דברו, - הלא נדע ונבין כי לשוא עמלו הבונים. לולא ד' אשר אמר לבנות. וכבר אמר דוד: פדות שלח לעמו י"ל בריתו", (אין ברית אלא תורה, אין ברית אלא מצות ד'!) לא שירת "התקוה" לבדן, ולא קריאת הידד ושתיית יין כרמל לבדן.

---

8 לע"ל - לעתיד לבוא

9 וא"א - ואי אפשר

10 ע"י - על ידי

11 כ"ז - כל זה

12 הקב"ה - הקדוש ברוך הוא

13 ג"כ - גם כן

14 ב"ר - בראשית רבה / בן רבי - לפי ההקשר

תהיינה לאבני בנין בידינו לבנות את בית ישראל רק זכירת ושמירת בריתו ע"פ[15] דרך התורה והמצוה, היא תהיה' לנו ליסוד מוסד ולאבן פנה. אתה מוצא בכל המקרא את השם א"י[16] רק זעיר שם ז"ש[17] ובכל המקראות בשם "ארץ כנען" תקרא. והלא א"י מוחזקת היא לנו מאבותינו? אכן מוחזקת היא אבל לא בחזקת כבוש ואף לא בזכיתה של ההיסטוריא, שבכל אלה שטרו של כנען קודם לשטרנו, רק בכח הברית של בה"ב עם א"א[18] [ברית בין הבתרים עם אברהם אבינו (בראשית טו)] ע"ה[19] למען אשר יצוה את בניו [בראשית יח, יט] וגו'[20] אין הארץ לישראל אלא בז' הוא לד' - "פדות של"ע" אבל התנאי הראשי הוא - "יזכור לעולם בריתו"!

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

15 א"כ - אם כן
16 ע"פ - על פי
17 א"י - ארץ ישראל
18 ז"ש - זה שלום
19 א"א - אי אפשר
20 ע"ה - עליו השלום